

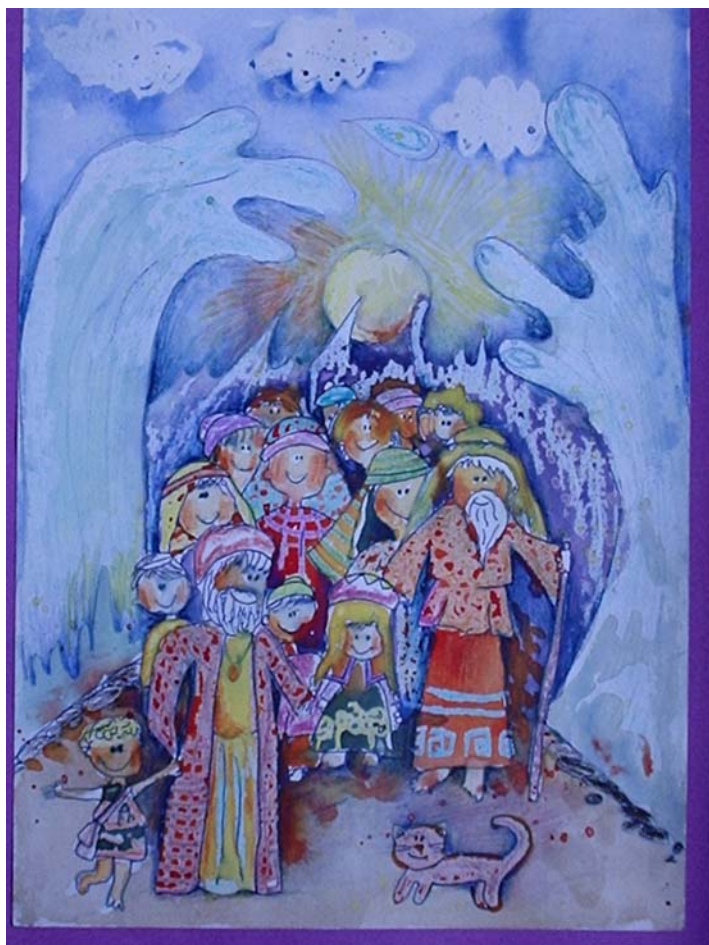

KATECHETICKÉ OZVENY

Informátor a metodický pomocník pre katechétov Spišskej diecézy

Šk. r. 2005/2006

č. 4

Tomáš Kuhejda, ZŠ Novot': Prechod cez Červené more

Mojžiš vystiera ruku nad more, ale Boh je ten, ktorý zachraňuje. Boh dáva život i smrť a ukazuje, kadiaľ vedie cesta záchranu.

Na týchto cestách bol s Izraelitmi a je i s nami v rôznych životných situáciách.

Prichádza ako Záchranca, ako Cesta, Pravda a Život.

Niekedy sa zdá, že Boh nekoná, ale ON JE. Jeho plán s nami pomaly napreduje.

Dôležité je uvedomiť si Božiu prítomnosť a pôsobenie nielen vo veľkých, ale predovšetkým v malých veciach.

**Pane, uč nás dôvere a odovzdanosti.
Dávaj nám príležitosť chváliť ťa spolu so žalmistom:
„BOH JE KRÁĽOM CELEJ ZEME,
SPIEVAJTE MU CHVÁLOSPEV.“
(Ž 47,8)**

(Klára Solánová)

OBSAH

Úvodná meditácia k obrazu Prechod cez Červené more.....	1
Úvodník	2
Info	4
Odborný poradca – tvorivosť	7
Odborný poradca – časovo-tematický plán	8
Ako aktivizovať – Desatoro	10
Ponúkame	11
Príležitostná katechéza – Láska – eros, filio, agapé?	12

ÚVODNÍK

Každé životné jubileum je príležitosťou nielen k oslave, ale aj k vďačnosti nebeskému Otcovi za dar, ktorý sa v osobe jubilanta dostáva spoločenstvu jeho blízkych. Na slávnosť Zoslania Ducha Svätého (4. júna 2006) sme oslávili spolu s duchovným otcom našej diecézy Mons. prof. ThDr. Františkom Tondrom jeho životné jubileum – 70 rokov života. Pre všetkých veriacich Spiša, Liptova a Oravy je to príležitosť, aby sme sa s ním duchovne zjednotili. Sv. Ignác Antiochijský vystihuje túto jednotu s otcom biskupom nádhernou básnickou metaforou vo svojom liste kresťanom v Efeze. Píše: „Preto sa patrí, aby ste sa aj vy zhodli s vôľou biskupa, čo aj robíte. Lebo vaši slávni starší, hodní Boha, sú tak úzko spätí s biskupom ako struny s gitarou. Preto vaša zhoda a svorná láska ospevuje Ježiša Krista. Ale buďte aj vy všetci chórom, aby ste zladení svornosťou jednotne prijímali Božie melódie a jedným hlasom spievali skrze Ježiša Krista Otcovi, aby vás vypočul a z vašich dobrých skutkov poznal vo vás údy svojho Syna. Je teda dobré, že ostávate v nepoškvrnenej jednote, aby ste boli aj v trvalom spoločenstve s Bohom.“ (Nn, 6,1-9, 2: Funk I., 105-109. In: *Liturgia hodín III.*, Vatikán: Poliglotta, 1990, s. 42)

Katechéza je jedno z hlavných poslání každého cirkevného spoločenstva. Aj keď za toto poslanie sú zodpovední všetci jeho členovia, predsa hlavné postavenie, poslanie a zodpovednosť v tejto oblasti má diecézny otec biskup. On je povolaný byť vierozvestom, ktorý zverenému ľudu odovzdáva vieru. Z tohto hľadiska diecézny otec biskup je katechéta „par excellence“. On je ten, kto sa stará o to, aby v miestnej cirkvi, čiže v diecéze a vo všetkých jej farnostiach, bola katechetická služba zabezpečená prioritou a boli vytvorené primerané duchovné, materiálne a personálne podmienky (porov. VDK 222). Katechetická práca v konkrétnom cirkevnom spoločenstve si vyžaduje veľkú starostlivosť a koordináciu činnosti, aby - povedané rečou sv. Ignáca Antiochijského - duchovne spojení s biskupom tak ako Cirkev s Ježišom Kristom a ako Ježiš Kristus s Otcom, všetko našlo svoje miesto v jednote. (porov.: Nm 2,2-5,2: Funk I., 175-177. In: *Liturgia hodín III.* Vatikán: Poliglotta, 1990, s. 42)

Starostlivosť diecézneho otca biskupa o katechizáciu v diecéze je mnohoraká. V prvom rade zabezpečuje vo svojej miestnej cirkvi aktívnu a účinnú katechézu, ktorá zapája do činnosti ľudí, prostriedky, nástroje a ekonomické zdroje. V tejto oblasti poznáme veľkú snahu a praktické kroky, ktoré náš jubilujúci otec biskup robí preto, aby sa katechéze dostalo primerané postavenie a pole účinkovania v diecéze, vo farnostiach, v školách a v našich kresťanských rodinách. Záleží mu najmä na katechizácii mladej generácie a tých, ktorí v časoch totality nedostali riadnu náboženskú výchovu a vzdelanie. V školskom vyučovaní náboženstva je to starostlivosť o 73 370 žiakov a študentov na základných, stredných a učňovských školách. Priemerná účasť žiakov na hodinách náboženstva v školách na území diecézy je 82,4%. Školskému vyučovaniu náboženstva sa venuje 198 kňazov a 293 katechétov, učiteľov náboženskej výchovy/náboženstva, ktorým otec biskup udeľuje kánonickú misiu. Okrem hodín náboženstva sa žiaci zúčastňujú na náboženských krúžkoch a súťažiacich. Každoročne sa v sídle diecézy uskutočňuje finále Biblickej olympiády. Otec biskup si vždy nájde čas nielen na odovzdanie cien a diplomov, ale účastníkov diecézneho kola úprimne pozdraví a povzbudí. Má veľkú radosť z práce so školskou mládežou v oblasti záujmovej a skúsenostnej katechézy.

Veľmi dôležitou úlohou diecézneho otca biskupa je priamo sa podieľať na odovzdávaní evanjelia veriacim a bdiieť nad autentickosťou vyznávania viery a nad vydávaním katechetických textov a pomôcok (porov.: VDK 223) Náš diecézny otec biskup ako predseda Konferencie biskupov Slovenska sa po obnovení náboženskej slobody postaral o to, aby diecézne učebnice náboženstva poslúžili deťom na celom Slovensku. V súčasnosti žiaci používajú učebnicu náboženskej výchovy pre tretí ročník základnej školy a pracovný zošity, ktoré boli vypracované metodikmi a katechétmi našej diecézy. Ponuka katechetických a metodických pomôcok sa postupne rozširuje.

Dôležitá je oblasť farskej katechézy. Keď otec biskup František prichádza vysluhovať sviatosť birmovania, stretáva sa osobne s birmovancami na dialogickej katechéze. Stará sa o to, aby prvoprijímajúce deti, katechumeni, snúbenci, manželia, rodičia a ostatní dospelí, najmä členovia liturgickej služby a ostatných cirkevných skupín a spoločenstiev boli systematicky katechizovaní. Medzi obľúbené spoločenstvá, ktorým otec biskup prikladá zvláštnu dôležitosť, sú kresťanské rodiny. Výchovu a katechézu v rodinách považuje za základ rastu vo viere a za prvú výchovu k budúcemu životu podľa evanjelia v kňazstve, v Bohu zasvätenom živote a v evanjelizačnej službe, ale aj v manželstve a v spoločnosti

Náš diecézny otec biskup vzbudzuje záujem pracovať v katechetickej službe. Sám ako profesor morálnej teológie vychováva budúcich kňazov, učiteľov náboženstva a katechétov. Stará sa o to, aby sa katechéti na svoju úlohu náležite pripravovali po teologickej, pedagogicko-katechetickej a psychologickej stránke. (porov.: VDK 223) V roku 1997 zriadil Diecézne katechetické stredisko, ktoré v roku 2004 zmenilo názov na Diecézny katechetický úrad. Tento úrad v jeho mene organizuje a usmerňuje katechetickú činnosť v diecéze: permanentnú katechetickú formáciu, vzdelávacie a formačné katechetické podujatia, poskytuje metodické poradenstvo, vykonáva hospitačnú a inšpekčnú činnosť v školách a vo farnostiach, vypracováva katechetické metodické príručky a distribuuje ich do škôl a farností.

Diecézny otec biskup František schvaľuje aj zvláštne projekty pre jednotlivé oblasti katechetickej činnosti, ktoré situačne vznikajú a sú reakciou na požiadavky veriacich a ich životné potreby duchovného a každodenného života. (porov.: VDK 223) Zvlášť aktuálny sa ukázal projekt katechetickej výchovy k čistote a k zodpovednej láske, prevencie proti drogovej závislosti pre dospievajúcu mládež, ale aj projekt integrácie mentálne a sociálne postihnutých do cirkevného spoločenstva pomocou špeciálnych a zážitkových katechetických foriem.

Drahí katechéti! Náš jubilujúci diecézny otec biskup František s horlivosťou duchovného pastiera a s láskou duchovného otca sa stará o rast vo viere a duchovné povznesenie Božieho ľudu v našej miestnej cirkvi. Vezmúc si k srdcu slová výzvy Jána Pavla II. k biskupom z *Catetchesi tradendae* neľutuje čas, námahu a potrebné prostriedky na dielo katechizácie. (porov. CT 63)

Sv. Ignác Antiochijský nám pripomína: „Nech nie je nič medzi vami, čo by vás mohlo rozdeľovať, ale zjednoťte sa s biskupom a predstavenými na vzor a dôkaz nesmrteľnosti! Ako teda Pán neurobil nič ani sám ani cez apoštolov bez Otca, s ktorým je spojený, tak ani vy nerobte nič bez biskupov a kňazov. Ani sa nepúšťajte do ničoho oddelene, čo ako by sa to zdalo krásne... Nedajte sa zviest' cudzími náukami ani starými bájkami, lebo sú neužitočné!“ (Nn. 6, 1- 9, 2: Funk I, 1195-199. In: *Liturgia hodín III.*, Vatikán: Poliglotta, s. 518-519)

S blahoželaním k životnému jubileu a v modlitbe o hojnosť darov Ducha Svätého nášmu diecéznemu otcovi biskupovi pre jeho apoštolskú službu a s vďakou za starostlivosť o dielo katechizácie vyprosujeme mu aj potrebné zdravie a ľudskú blízkosť nás, ktorí patríme do Božieho ľudu na Spiši, Liptove a na Orave. Chceme s naším diecéznym otcom biskupom Františkom tvoriť jedno, byť v katechetickej službe jednomyselní s ním, súcitní ku katechizovaným, bratskí k sebe navzájom v katechetickom spoločenstve.

Nech Vás Pán odmení za obetavú katechetickú prácu v tomto končiacom sa školskom roku a za vernosť Cirkvi v službe hlásania evanjelia!

Vaši kolegovia z DKÚ (Šk)

Biblická olympiáda

V tomto školskom roku sa uskutočnil piaty ročník Biblickej olympiády. Súťaž vyhlasuje Ministerstvo školstva SR a Konferencia biskupov Slovenska. Biblickú olympiádu riadi Komisia pre katechizáciu a školstvo Konferencie biskupov Slovenska prostredníctvom Katolíckeho pedagogického a katechetického centra, n.o. (www.kpkc.sk) a Diecéznych katechetických úradov.

Cieľom súťaže je výchova k hodnotám a medziľudským vzťahom na základe spoznávania biblických postáv a udalostí.

Súťažilo sa v dvoch kategóriách – 1. kategória: žiaci druhého stupňa ZŠ a žiaci prímý až kvarty osemročných gymnázií. 2. kategória: žiaci stredných škôl a SOU a žiaci kvinty až oktávy osemročných gymnázií.

Súťaž má tieto stupne postupových kôl platné pre obidve kategórie: triedne, školské, dekanátne, diecézne a celoslovenské kolo – z konkrétnych kníh pre daný školský rok – v tomto roku to bola druhá kniha Machabejcov a Evanjelium podľa Jána.

V našej diecéze sa v tomto roku zapojilo do súťaže 97 základných škôl s počtom žiakov 10 647 a 28 stredných škôl s počtom žiakov 2 097, spolu to bolo 12 744 žiakov.

Do diecézneho kola postúpilo 13 družstiev zo ZŠ: **vít'azom a postupujúcim do celoslovenského sa stalo družstvo z Bobrovca**. Na druhom mieste sa umiestnilo družstvo z CZŠ v Námestove a na treťom mieste družstvo z Gymnázia sv. F.A. z Levoče.

Do diecézneho kola postúpilo 8 družstiev zo SŠ: **vít'azom a postupujúcim do celoslovenského kola sa stalo družstvo Gymnázia sv. Mikuláša zo Starej Ľubovne**. Na druhom mieste sa umiestnilo družstvo Gymnázia zo Sp. Novej Vsi a na treťom mieste družstvo Gymnázia sv. F. A. z Levoče.

V dňoch 18. -19. mája 2006 sa v Marianke pri Bratislave uskutočnilo celonárodné kolo Biblickej olympiády. **Družstvo ZŠ z Bobrovca obsadilo 3. miesto a družstvo SŠ Gymnázia sv. Mikuláša zo Starej Ľubovne obsadilo 2. miesto. Blahoželáme a vyjadrujeme poďakovanie súťažiacim i tým, ktorí majú zásluhu na úspechoch našich žiakov.** Podrobnejšie výsledky nájdete na stránke www.kpkc.sk.

Výtvarná súťaž Biblia očami detí a mládeže

Do súťaže sa v rámci diecézy zapojilo do súťaže 21 škôl. Vyhodnotenie je nasledovné:

I. kategória 1. - 2. ročník	
1. miesto	Patrícia Gonšenicová ZŠ apoštola Pavla, L. Mikuláš Názov: Adam a Eva v raji
2. miesto	Bianka Novyzedláková, ZŠ sv. CaM Spišská Nová Ves Názov: Zázračný rybolov
3. miesto	Jakub Sekeráš, ZŠ Novot' Názov: Narodenie Ježiša
Cena poroty:	Zuzana Bolešová, ZŠ Nová Ľubovňa Názov: Priateľ Ježiš
II. kategória 3. – 4. ročník	
1. miesto	Veronika Vlčáková, ZŠ Novot' Názov: Mojžiš
2. miesto	Dorota Uhliariková, ZŠ Lomná Názov: Noemova archa
3. miesto	Dušan Argaláš, ZŠ apoštola Pavla, Liptovský Mikuláš Názov: Záchrana Mojžiša
III. kategória 5. – 6. ročník	
1. miesto	Simona Kuchťáková, ZŠ Novot' Názov: Narodenie Ježiša
2. miesto	Tomáš Prieboj, ZŠ Chlebnice Názov: Ježiš v Getsemanskej záhrade
3. miesto	Soňa Máziková, ZŠ Nejedlého, Spišská Nová Ves

Cena poroty:	Názov: Samson bojuje Katarína Beňušová, ZŠ Novot' Názov: Kľaňanie sa troch kráľov
IV. kategória 7. – 9. ročník	
1. miesto	Dominika Blahútová, ZŠ Novot' Názov: Naplnenie prísľubu
2. miesto	Tomáš Kuhejda, ZŠ Novot' Názov: Prechod cez Červené more
3. miesto	Lenka Vyšňovská, Gymnázium sv. Fr. Asisského, Levoča Názov: Pokušenie prvých ľudí
V. kategória SŠ, SOU a príslušné ročníky 8 ročných gymnázií	
1. miesto	Michal Pompa, Gymnázium Javorová ul., Spišská Nová Ves
2. miesto	nebolo udelené
3. miesto	nebolo udelené
VI. kategória ZUŠ pri ZŠ s vyučovaním NV	
1. miesto	Nikoleta Grocholová, ZUŠ pri SCŠ Š. Mnoheľa, Poprad Názov: Pán Ježiš sa stretáva s maličkými
2. miesto	Peter Vošček, ZUŠ pri SCŠ Š. Mnoheľa, Poprad Názov: Stratená ovečka
3. miesto	Matúš Žoldák, ZUŠ pri SCŠ Š. Mnoheľa, Poprad Názov: Ja som brána k ovciam
VII. kategória umelecké odbory na SŠ a SOU - nebola obsadená	
VIII. kategória špeciálne základné školy	
1. miesto	Dávid Szlovacsek, Špeciálna základná škola, Poprad Názov: Ukrižovanie
2. miesto	Marek Doležal, Špeciálna základná škola, Ružomberok Názov: Ježiš vstal zmŕtvych
3. miesto	Pavol Pecha, Špeciálna základná škola, Poprad Názov: Stvorenie sveta
Cena poroty:	Miloš Rusnačko, Špeciálna základná škola – Praktická škola, Poprad Názov: Nanebovstúpenie Pána
VIII. kategória A. skupina – slabozrakí	
1. miesto	Jozef Šurgala, ŠZŠI pre slabozrakých a nevidiacich, Levoča Názov: Ježiš s učeníkmi na mori
2. miesto	Iveta Lacková, ŠZŠI pre slabozrakých a nevidiacich, Levoča Názov: Traja mudrci
VIII. kategória B. skupina – nevidiaci	
1. miesto	Jana Kozičková, ŠZŠI pre slabozrakých a nevidiacich, Levoča Názov: Traja králi
2. miesto	Simona Nováková, ŠZŠI pre slabozrakých a nevidiacich, Levoča Názov: Jozef s Máriou hľadajú nocľah

Práce žiakov boli veľmi pekné, o čom svedčí aj veľmi dobré umiestnenie na celoslovenskej úrovni, kde naši žiaci získali niekoľko prvých miest. Vyhodnotenie nájdete na www.kpkc.sk.

Seminár pre učiteľov NV/N

Jednou z foriem ďalšieho rastu v odbornom vzdelávaní je aj letný seminár *Integratívne biblické metódy na vyučovaní NV/N*. Uskutoční sa v dňoch 3. – 5. júla 2006 v Rehoľno-formačnom centre palotínov v Spišskej Novej Vsi. Záujemcovia sa mohli prihlásiť na metodických dňoch. Obsahom seminára bude Mojžišov príbeh spracovaný rôznymi integratívnymi prístupmi, kreatívne cvičenia a tvorba pomôcok k tejto téme.

Hospitácie hodín NV/N

V mesiacoch apríl a máj 2006 uskutočnili pracovníci DKÚ 46 hospitácií na hodinách NV/N. Cieľom hospitácií je metodická pomoc a poradenstvo najmä začínajúcim učiteľom. Záleží nám na tom, aby úroveň vyučovania NV/N bola na vysokej úrovni a aby bola porovnateľná s ostatnými predmetmi. Preto sme radi, ak učители prijímajú naše návštevy pozitívne ako formu pomoci a usmernenia. Tu zistíme, čo robí učiteľom najväčšie problémy pri príprave na vyučova-

ciu hodinu a týmto smerom môžeme potom zamerať aj ďalšiu formáciu na metodických alebo katechetických dňoch, či seminároch. Zostavovanie časovo-tematických plánov patrí tiež k problémom, s ktorými sa boria mnohí učitelia. Preto aj v tomto čísle prinášame vzor na zostavenie tohto dokumentu.

Vyhodnotenie súťaže „VEĎ CHUDOBNÝCH MÁTE VŽDY MEDZI SEBOU...“

V závere mesiaca marec 2006 bola vyhodnotená súťaž, ktorej vyhlasovateľom bola SKCH v spolupráci s našim DKÚ. Žiaci sa zamýšľali nad rôznymi formami chudoby medzi nami, s ktorými sa stretli. Svoje myšlienky transformovali do výtvarnej alebo literárnej podoby. Aj keď putovná výstava týchto prác vzhľadom na nízky počet účastníkov sa neuskutoční, práce budú postupne prezentované na www.caritas.sk.

TABUĽKA VÝSLEDKOV

Kategória:	I. stupeň – literárna časť
1. miesto:	Zuzana Wagnerová, ZŠ Spišský Hrhov
2. miesto:	žiaci 2. ročníka, ZŠ Plavnica
3. miesto:	Paulína Ličková, ZŠ R. Dilonga Trstená
Kategória:	I. stupeň – výtvarná časť
1. miesto:	Jakub Rušín, ZUŠ pri ZŠ Š. Mnoheľa Poprad
2. miesto:	Timotej Fic, ZUŠ pri ZŠ Š. Mnoheľa Poprad
3. miesto:	František Rušín, ZUŠ pri ZŠ Š. Mnoheľa Poprad
Pochvalné uznanie:	Viktória Ragalová, ZŠ R. Dilonga Trstená
Kategória:	II. stupeň – výtvarná časť
1. miesto:	Jana Matejková, ZUŠ pri ZŠ Š. Mnoheľa Poprad
2. miesto:	Lucia Grocholová, ZUŠ pri ZŠ Š. Mnoheľa Poprad
3. miesto:	Lukáš Janiga, ZŠ R. Dilonga Trstená
Pochvalné uznanie:	Andrea Mateková, ZŠ Hruštín
Pochvalné uznanie:	Šimon Socha, ZŠ Hruštín
Kategória:	II. stupeň – literárna časť
1. miesto:	Denis Mačor, ZŠ R. Dilonga Trstená
2. miesto:	Matúš Bachan, ZŠ Sv. Vincenta Ružomberok
3. miesto:	Zuzana Vlžáková, ZŠ Hruštín
Pochvalné uznanie:	Terézia Laurincová, ZŠ R. Dilonga Trstená
Pochvalné uznanie:	Barbora Konfálová, ZŠ Sv. Vincenta Ružomberok
Pochvalné uznanie:	Ivana Melegová, ZŠ Nad Medzou Spišská Nová Ves
Kategória:	stredné školy – literárna časť
1. miesto:	Anna Švecová, Združená stredná škola, Vranov nad Topľou

Uvádzame jedno z literárnych spracovaní tejto témy.

Naša rodina má chorého chlapčeka. Volá sa Tadeáško. Jedného dňa musela ísť moja mamka s Tadeáškom do Brna, do nemocnice. Na izbe s ňou bola aj jedna teta. Mala chorého, postihnutého chlapca. Mal 18 rokov. Bol veľmi chorý. Mamka s Tadeáškom boli v Brne štyri dni. Ale tá teta tam bola oveľa dlhšie. Veľmi sa nepoznali a nerozprávali. Až jedného dňa, medzi rečou, sa spýtala mamka, koľko má teta detí. Teta povedala, že pred tým chlapcom mala ešte jedného syna. Ale zomrel. Išiel na aute a havaroval. Bola veľmi nešťastná, že jej zomrel syn, ale zase bola šťastná, že má takého anjelika. Myslím tým toho druhého chlapca. Teta bola veľmi chudobná a k tomu veľmi-veľmi veriaca. Hovorila, že jej syn je pre ňu život. Keby ho nemala, tak by nemohla žiť. Ale bohatí ľudia by hovorili opak. Hovorili by, že či to je život!!! Ved' nevie ani rozmýšľať! Ale teta bola veľmi rada, že ho má. Ved' sami uznajte, Ježiš má také deti najradšej!!! Pre neho sú to anjelikovia. Také deti potrebujú oveľa viacej lásky ako zdravé deti! No všetci ľudia, už bohatí alebo chudobní, nevedia pochopiť, aké to v skutočnosti je, až kým to neprežijú. Keď mamka išla z nemocnice preč, tak tá teta jej pod vetrovku dala obálku a povedala jej, že sa má pozrieť pod ňu. Mamka sa pozrela a v obálke mala kávu, keksy a 300 českých korún. Teta povedala, že to má prijať na taxík, aby nemusela ísť na stanicu peši. Mamka povedala, že to nemôže prijať, že si to má nechať, lebo nebude mať peniaze. Teta vravela, aby si to moja mamka nechala, že to potrebuje viac ako ona. Obidve sa na seba usmiali a boli veľmi šťastné. Viem, že na tento pekný a skutočný príbeh nikdy v živote nezabudneme.

Zuzana Wagnerová, ZŠ Sp. Hrhov

Tvorivosť

Pri vyučovaní sa od žiakov väčšinou žiada, aby prijímali vedomosti, názory a zručnosti, ktoré sú výsledkom myslenia iných ľudí. Tvorivá práca je v tomto zmysle výnimkou a je dôležitá pre učiteľov všetkých predmetov - i náboženskej výchovy a náboženstva, lebo rozvíja v žiakoch schopnosť rozmýšľať tvorivým spôsobom, zvyšuje motiváciu žiakov, ktorá uspokojuje ich potrebu niečo vytvoriť a byť za to prípadne aj ocenený. Tvorivá práca prostredníctvom sebaujedenia dáva žiakom možnosť skúmať svoje pocity a predstavy, podeliť sa s nimi. Táto činnosť môže žiakov veľmi dobre motivovať, dáva im priestor na osvojovanie zručností a zvyšuje v nich pocit vlastnej hodnoty. A to je pre dospievajúceho, ktorý hľadá svoju identitu, veľmi dôležité.

Aby sme dosiahli kvalitné výsledky, mali by sme o tvorivej činnosti niečo vedieť. Tento zložitý proces podnecuje päť etáp: inšpirácia, klarifikácia, destilácia, inkubácia a usilovná práca. Jednotlivé etapy však vyžadujú odlišné „nastavenie mysle“, čo sa javí ako veľmi obtiažne, pretože niektorí ľudia majú sklon určité „nastavenie mysle“ uprednostňovať. Napríklad jeden žiak môže mať množstvo myšlienok a nápadov, ale nie je schopný ich kriticky zhodnotiť, druhý žiak má naopak málo nápadov, ale vedel by aplikovať na ne svoj bystrý úsudok.

Jednou z úloh učiteľa počas tvorivej práce žiaka je pomáhať mu v tých etapách, ktoré mu spôsobujú najväčšie ťažkosti. Žiakovi treba ponúknuť správny výber činností, pomocou ktorých prekoná nedostatok nápadov. Dôležité je vysvetliť mu prvú fázu tvorivého procesu. Žiak musí vedieť, že prvá myšlienka nemusí byť tá najlepšia, že myšlienky treba prehodnocovať, že je dôležité mať jasnú predstavu cieľa, ku ktorému sa chce dostať a pod.

Inšpirácia – je to etapa hľadania podnetov, nápadov, motívov. Účelom je nájsť čo najviac nápadov bez ohľadu na to, či sa na prvý krát zdajú nepraktické, či nevhodné. Ak žiakov „nič nenapadá“, treba ich povzbudiť, aby použili akúkoľvek myšlienku – cieľom je mať čo najviac nápadov. Pomoc: žiakom možno pomôcť tak, že učiteľ im dá takú činnosť, ktorá ich bude podnecovať k nápadom, napr. poskytne im viac obrazového materiálu, literatúry, fotografií, novín, plagátov, prírodných materiálov, prístup na internet a pod. Ďalším spôsobom môžu byť slovné asociácie, ktoré sa spájajú s kľúčovým slovom činnosti, ku ktorej chceme dospieť v tomto procese. Takúto činnosť treba zaradiť na úvod tvorivého procesu.

„Nastavenie mysle“ v tomto štádiu je *nekritické, ponorené do problému, spontánne, riskujúce, intuitívne, radostné, odviazané, improvizované, subjektívne, nehodnotí sa*.

Klarifikácia – zmyslom tejto etapy je objasniť si účel a cieľ práce: Čo skúšam urobiť, premyslieť, s čím sa chcem podeliť, k čomu chcem dospieť? Tu žiak postupuje *logicky, analyticky, kriticky a nestranne*. Musí sa zamyslieť nad zmyslom celej práce.

Pomoc: učiteľ môže žiakov povzbudiť napr. takto: „Snažte sa jasne formulovať, čo presne chcete svojou prácou dosiahnuť. Keď sa rozhodnete na presnom znení svojho cieľa, zapíšte ho a ukážte mi ho.“

Destilácia – tu je potrebné myšlienky, ktoré vznikli v prvej etape, pozorne skúmať a posudzovať. Najlepšie z nich treba vybrať na ďalšie spracovanie. Táto etapa vyžaduje *sebakritickú autocenzúru, rozbor, súdnosť, zhodnotenie, objektivitu*.

Pomoc: učiteľ navrhne žiakom prečítať si svoje poznámky a vybrať z nich najlepšie návrhy. Potom sa žiaci rozhodnú, ktoré z nich chcú realizovať.

Inkubácia – znamená časový priestor „nečinnosti“ v tom zmysle, aby podvedomie dostalo priestor na spracovanie problému. Ideálne je niekoľko dní, niekedy postačí aj niekoľko minút, aby žiak získal určitý *odstup* od diela a lepšiu schopnosť posúdiť ho. Ide o premýšľanie nad problémom z inej pozície.

Pomoc: tu treba zabezpečiť žiakom dostatok času, čo je v rámci vyučovacej hodiny asi najťažšia podmienka.

Usilovná práca – tu sa žiak definitívne rozhodne, čo a ako bude robiť, svoje myšlienky začne upravovať a vylepšovať. To môže znamenať i ďalšie prepracovanie alebo opätovné absolvovanie predošlých štádií.

Pomoc: učiteľ koordinuje ďalší postup: „Ak ste sa už rozhodli, ktoré návrhy sa vám najviac páčia, môžete začať na nich pracovať. Znova sa pozrite na svoju prácu, na dielo a ak zistíte nedostatok, skúste ho odstrániť.“

Tvorivosť je nenahraditeľný kognitívny nástroj a je nutné neustále sa v nej cvičiť. Dospievajúci mladí ľudia radi experimentujú a rozvíjajú svoje predstavy. Vyhodnotenie ich tvorivej práce v následnej diskusii s učiteľom im pomôže v rozvíjaní sebavyjadrovania, komunikácie, v delení sa so svojimi problémami a skúsenosťami. A v neposlednom rade obohatí aj učiteľa a pomôže mu v spoznávaní vnútorného sveta svojich žiakov.

(Voľne spracované podľa: G. Petty: Moderní vyučování, Portál, Praha 1996)

Časovo-tematický plán v predmete náboženská výchova

Časovo-tematický plán (podľa vyhlášky č. 217/1999) nepatrí k základným pedagogickým dokumentom. Z toho dôvodu môže každý riaditeľ školy vyžadovať iné spracovanie plánu. Chybou je, ak sa časovo-tematický plán kopíruje z roka na rok a používa sa ako univerzálny, nemeniteľný plán pre určitý predmet u všetkých učiteľov.

Vzhľadom na cieľ, ktorému by mal časovo-tematický plán slúžiť, mal by obsahovať tieto základné údaje:

- ročník, meno vyučujúceho, školský rok, ročníkový cieľ
- poradie vyučovacích hodín
- názvy tematických celkov podľa tabuľky v osnovách a ich ciele
- názvy tém – rozpísané podľa dotácie na tematický celok v osnovách. Názvy tém z osnov sú záväzné, nemusia byť vždy v súlade s názvami tém v učebnici, ktorá je pre žiakov. Časovo-tematický plán sa zostavuje nie na počet tém, ale **na počet vyučovacích hodín**, to znamená, že jedna téma sa môže vyučovať i 2 alebo 3 vyučovacie hodiny.
- nadpredmetové vzťahy zapracované do tém, kde je to vhodné – výchova k manželstvu a rodičovstvu (VMR), environmentálna výchova (ENV), prevencia závislostí a sociálne nezhodných javov (PZ), výchova k bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci (BOZP) (viď. www.kpkc.sk / [Metodické odporúčanie pre včlenenie nadpredmetových osnov](#))
- rešpektovanie liturgického obdobia a významných sviatkov v cirkevnom kalendári – prepojenie na obsah ročníka a ročníkový cieľ.
- metódy a pomôcky. Je veľmi dôležité v priebehu roka tieto rubriky vyplňať a zaznamenať spätnú väzbu, nakoľko iba tak je možné v budúcom roku časovo-tematický plán opäť modifikovať, prepracovať na základe vlastných skúseností a možností a rešpektovať pritom adresátov vyučovania. Spätnou väzbou je možné zistiť, či vyučovanie vzhľadom na použité metódy je názorné, plastické, pre žiakov zaujímavé, rôznorodé, oslovujúce rôzne typy inteligencií, alebo je využívaný iba jeden druh metód. Je možné zistiť, či pomôcky sú využívané vhodne, alebo sú iba bezúčelným, dekoratívnym doplnkom hodiny. Osvedčené metódy a pomôcky učiteľ môže využiť i v budúcnosti, namiesto menej osvedčených hľadá iné vhodnejšie metódy, s ktorými sa možno stretne v priebehu školského roka v rámci školení, seminárov a ktoré si poznačí k uvedeným témam.

Učiteľ si v časovo-tematickom pláne sám rovnomerne rozvrhne, koľko vyučovacích hodín potrebuje na určitý tematický celok. Orientačný plán je uvedený v osnovách v úvode každého ročníka.

Ciele tém nie je nutné opisovať z osnov. Ak sa téma stotožňuje s vyučovacou hodinou, bola by to formálna záležitosť, nakoľko každý učiteľ si môže tému (vzhľadom na skupinu, obsah témy, záujem žiakov) rozpracovať na 2 a viac vyučovacích hodín. Stanoviť si špecifické ciele podľa taxonómie cieľov (v oblasti kognitívnej, afektívnej a psychomotorickej) je záležitosťou konkrétnej prípravy na hodinu. **Špecifické ciele majú byť v súlade s cieľmi tém, tematických celkov a ročníkového cieľa** a sú výstupom jednej vyučovacej hodiny. V praxi to znamená, že učiteľ pri príprave vyučovacej hodiny má mať jasný model hodiny vzhľadom na obsah, má si premyslieť stratégiu, vhodné metódy na dosiahnutie cieľa a vhodné pomôcky. To by nemal zanedbávať ani skúsený učiteľ náboženstva.

Spracovala: Klára Solánová

Časovo-tematický plán – predmet: Náboženská výchova 5. ročník ZŠ (V Z O R)

Vyučující: Meno a priezvisko, titul

Šk. r. 2006/07

Ročníkový cieľ: Poznávať Boha ako Stvoriteľa, Pôvodcu všetkého, Zákonodarcu, ktorý si vyvolil svoj ľud a cez stáročia ho pripravoval na prijatie Mesiáša. Na základe poslania starozákonných postáv formovať poslanie a postoje mladého človeka.

H.	Dát.	Názov tematického celku (cieľ tematického celku) Vyučovacie hodiny v tematickom celku	Metódy	Pomôcky	MPV	
01	11.09.	Oboznámenie s ročník. obsahom	rozprávanie	SP, mapa, symbol cesty		
		1. Boh Stvoriteľ (Rozlíšiť SP od iných kníh.)				
02	18.09	Biblia	porovnávanie	SP, obrázková biblia, PZ		
03	25.09.	Prvé stránky SP – stvorenie sveta	čítanie obrazu, maľovanie	Obraz	ENV	
		2. Boh si vyvoluje svoj národ (Zhodnotiť cesty patriarchov, ich vieru. Posúdiť hodnotu viery a plnenia Božej vôle.)				
04	02.10.	Povolanie Abraháma		symbol cesta		
05	09.10.	Najťažšia skúška Abraháma		PZ	VMR	
06	16.10.	Jakub v Božej škole		obraz	PZ	
07	23.10.	Jozefova vernosť v skúškach	riešenie problému	ukážka z bibl. filmu	PZ	
08	06.11.	Jozefovo víťazstvo		leporelo		
09	13.11.	Viera patriarchov a Božia vôľa – zhrnutie temat. celku	porovnávanie, písanie listu, dedukcia			
		3. Boh vedie svoj ľud (Obhájiť Božiu starostlivosť o človeka.)				
10	20.11.	Povolanie Mojžiša	zážitková metóda	vykladací materiál		
11	27.11.	Noc odchodu z Egypta – Veľká noc		obraz		
12	04.12.	Putovanie púšťou		symbol púšť		
13	11.12.	Desatoro	práca so SP	SP pre každého žiaka	ENV	
14	18.12.	Boh pripravuje ľud na prijatie Mesiáša - vian. katechéza – cestu mu pripravme	zážitková metóda	vykladací materiál		
15	08.01.	Jozue – Mojžišov nástupca	výklad	PZ, obraz		
		4. Boží ľud v zaslúbenej zemi (Charakterizovať úlohu jednotlivých biblických postáv v dejinách spásy.)				
16	15.01.	Sudcovia	vysvetľovanie	PZ		
17	22.01.	Rút	panel. diskusia, práca v skupine	časopisy	VMR	
18	29.01.	Samuel	práca s bibl. textom, dramatizácia	rekvizity k scénke		

Vysvetl. skratiek: MPV – medzipredmetové vzťahy, VMR – výchova k zodpovednému manželstvu a rodičovstvu, PZ – prevencia závislostí a sociálno-nežiadúcich javov, BOZP – výchova k bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci

DESATORO

Štvrté prikázanie – Cti svojho otca a svoju matku. (Znenie podľa KKC, s. 504, katech. formula.)

Ciele:

- kognitívne: Vysvetliť a zdôvodniť zachovávanie štvrtého Božieho prikázania.
 afektívne: Vnímať zmysel tohto prikázania – vytvárať dobré vzťahy v rodine.
 Uvedomiť si dôležitosť a zodpovednosť rodičovského poslania.
 psychomotorické: Podieľať sa na vytváraní príjemnej atmosféry vo svojej rodine.
 Formovať návyk modlitby za svojich rodičov a členov rodiny.

Cieľová skupina: žiaci druhého stupňa ZŠ

Metódy: slovná, názorná, praktická

Pomôcky: papiere s nadpismi, fixy, farebné stužky, lepidlo

I. Uvedenie do témy

Každý žiak si na papier napíše členov svojej rodiny vrátane seba. Ku každej osobe napíše, čím prispieva k dobrým vzťahom v rodine a naopak, čím ich narúša. Osobitnú pozornosť venuje každý svojej vlastnej osobe.

Učiteľ vysvetlí zmysel štvrtého prikázania. Jeho zmyslom je vytváranie zodpovedných vzťahov v rodine. Dôraz kladie na úctu, ktorá je trvalou požiadavkou – na rozdiel od poslušnosti, ktorá je časovo obmedzená. Učiteľ vedie so žiakmi rozhovor na tému, čo si predstavujú pod pojmom úcta, čo to pre nich znamená mať úctu k rodičom teraz a akú bude mať asi podobu, keď budú dospelí.

II. Hlavná časť**Činnosť žiakov**

Písanie listu - učiteľ rozdelí triedu na dve skupiny. Každá skupina spoločne napíše list, ktorý bude mať názov: Čo od vás očakávame. Jedna skupina bude tento list písať v mene detí rodičom, druhá skupina v mene rodičov deťom. Listy si obe skupiny navzájom prečítajú. Skupiny sa môžu k prečítaným požiadavkám navzájom vyjadriť.

Tvorba plagátu – učiteľ položí do stredu veľký papier, na ktorom je vľavo napísané AKÍ SÚ MLADÍ, vpravo je napísané AKÍ SÚ STARÍ. Do oboch stĺpcov žiaci zapisujú svoje názory a postrehy. Môžu vyhľadávať podobnosti alebo protiklady a vytvárať medzi nimi spojnice z farebných stužiek. Napr. žiaci napíšu: Mladí sú odvážni. Starí sú príliš opatrní.

Úlohou žiakov je diskutovať o týchto protikladoch a objaviť ich užitočnosť. Žiaci dospejú k záveru, že odvaha a chuť mladých ľudí môže starších inšpirovať k niečomu novému. Opatrnosť starších zasa môže niekedy zabrániť tomu, čo by mladým mohlo ublížiť. Takto vlastne objaví užitočnosť tohto protikladu - teda nalepia na papier medzi obe tvrdenia farebnú stužku a tým obe vyjadrenia spoja.

Túto časť hodiny učiteľ využije na formovanie ľudských a kresťanských postojov.

III. Záver

Žiaci sa zamyslia, čo by ich rodina najviac potrebovala, aby sa vzťahy doma zlepšili, alebo aby boli aj naďalej pekné. Napíšu to ako prosbu na papier. Pri záverečnej modlitbe môžu spoločne prosiť za rodiny, pričom môžu svoje prosby prečítať, alebo ich len položiť ku svieci alebo ku krížu – ostatní odpovedajú: Pane, zmiluj sa.

(spracované podľa: Katechetický věstník č. 6, 2002/03)

PONÚKAME

KPKC a UPC pri KU v Ružomberku: **Generácia Jána Pavla II.**

Z príležitosti prvého výročia odchodu pápeža Jána Pavla II. do domu Otca bola vydaná brožúra, ktorá chce pomôcť naďalej prežívať stretnutia s veľkým pápežom a ozajstným priateľom mládeže. Nájdete v nej aj príležitostné katechézy autorov inšpirovaných životom Jána Pavla II.

Cena: 22,- Sk

ThDr. Jozef Šelunga: **Svetlo v službe života**

V súčasnosti sa stále viac hovorí o potrebe farskej katechézy dospelých. Snahou autora bolo pripraviť podklady pre takýto druh katechézy a tak prispieť k tomu, aby Svetlo mohlo svietiť a tak slúžiť životu.

Cena: 107,- Sk

Anton Babják: **Kuchárka pre animátora**

Zámerom autora knihy je pomôcť každému, kto sa venuje práci so skupinou – katechetické stretnutia, biblické krúžky, prípravy birmovancov, snúbencov, ale aj výlety a tábory. Nájdete tu aktivity, ktoré vám pomôžu tak pripraviť prácu v skupine, aby priniesla obohatenie všetkým jej členom.

Cena: 100,- Sk

DKU Bratislavsko-trnav. arcidiecézy: **Nápady**

Príspevky a rôzne nápady katechétov na vyučovanie náboženstva

Cena: 99,- Sk

Svätá Faustína – komiks

Spoločnosť katolíckeho apoštolátu – Pallotíni vydal ilustrovaný životopis sv. Faustíny so skladkou kostola Božieho milosrdenstva v Spišskej Novej Vsi.

Cena: 55,- Sk

Starý Orient v dobe Starého zákona - biblická mapa nástenná (60x90)

Cena: 77,- Sk

Palestína v dobe Starého zákona - biblická mapa nástenná (60x90)

Cena: 77,- Sk

Palestína v dobe Nového zákona - biblická mapa nástenná (60x90)

Cena: 77,- Sk

Cesty apoštola Pavla - biblická mapa nástenná (60x90)

Cena: 77,- Sk

Biblický atlas pre študentov

Cena: 70,- Sk

KATECHETICKÉ PODUJATIA

CELODIECÉZNY KATECHETICKÝ DEŇ – 2. 09. 2006 v priestoroch KU PF, Ružomberok.
Zač. 9.30 hod.

CELOSLOVENSKÝ SEMINÁR O FARSKEJ KATECHÉZE - 20. – 22. 09. 2006 v Detve.
Kňazom a katechétom ponúkame účasť na celoslovenskom seminári, ktorý usporiada komisia pre katechizáciu a školstvo KBS. V prípade záujmu Vám zašleme podrobné informácie a návratku. Termín uzatvorenia prihlášok je 30. jún 2006.

Láska = eros, filia alebo agapé?

(Príležitostná katechéza)

Ciele:

- kognitívne: Charakterizovať význam slov *eros, filia a agapé* pomocou textov z encykliky *Deus caritas est*
Rozlíšiť stupne lásky v biblickom texte
Analyzovať jednotlivé texty encykliky
Vysvetliť, prečo láska, ktorou nás miluje Boh, je láskou *agapé*
- afektívne: Oceniť vzťah Boha k človeku ako vzťah lásky *agapé*

Cieľová skupina: žiaci gymnázií, SOŠ

Metódy: dialóg, výklad, skupinová práca, diskusia, práca s textom Svätého písma

Pomôcky: texty z encykliky *Deus caritas est* pre 4 skupiny, kartičky, hárok papiera na brainstorming, encyklika *Deus caritas est*, biblický text (Pies 8,6-7), tabuľa, krieda

ÚVOD:

1. Motivácia:

Učiteľ pustí audionahrávku piesne o láske. Po vypočutí sa opýta žiakov, akým slovom by vyjadrili hlavný obsah piesne, aký názov by dali tejto piesni. Pravdepodobne by mali odpovedať – LÁSKA.

2. Dialóg so žiakmi:

Učiteľ vyzve žiakov, aby vysvetlili, čo rozumie dnešný človek pod pojmom láska. Odporúčam formou brainstormingu zapísať názory na plagát alebo na tabuľu.

HLAVNÁ ČASŤ

1. Oznámenie témy

Učiteľ vysvetlí žiakom, že láska je pre ľudí všetkých čias veľký otáznik, venujú jej veľa pozornosti, úsilia a premýšľania, chcú jej rozumieť, čo to naozaj znamená milovať. Každé náboženstvo sa zaoberá významom pojmu láska. Zaoberá sa ním aj filozofia. Pojem láska zahŕňa tri stupne lásky - *eros, filia a agapé*. Učiteľ napíše na tabuľu názov témy.

2. Výklad

Učiteľ vysvetlí žiakom:

a) **obsah výrazov** - *eros, filia a agapé*. Sú to slová gréckeho pôvodu. Každé z nich má inú kvalitu. *Eros* je láska medzi mužom a ženou, ktorá sa nerodí z myslenia a vôle, ale istým spôsobom je človeku daná a presahuje ho. *Filia* je vyšší stupeň, je to láska priateľská – dávam a milujem, dostávam a som milovaný. *Agapé* je najvyšší stupeň lásky, je to láska akou miluje Boh, ktorý dáva a nečaká aby dostal, rozdáva sa. Môže vysvetliť i vplyv gréckej kultúry na učenie apoštolov a myslenie, ktoré charakterizuje Nový zákon.

b) pojmy *eros, filia a agapé* sa nachádzajú vo Svätom písme.

„ (...) grécky preklad Starého zákona použil slovo *eros* len dvakrát, kým Nový zákon ho nepoužíva ani raz. Z troch gréckych slov označujúcich lásku – *eros, philia* (priateľská láska) a *agapé* – uprednostňujú novozákonné knihy posledné, ktoré sa v gréčtine používalo len okrajovo. Pojem priateľstvo (*philia*) preberá a prehlbuje Evanjelium podľa Jána, aby ním vyjadrilo vzťah medzi Ježišom a jeho učeníkmi. Zanechanie slova *eros* spolu s novou víziou lásky, ktorá sa vyjadruje slovom *agapé*, nepochybne označuje niečo podstatné v novosti kresťanstva, a to práve v chápaní lásky. “ (*Deus caritas est*, časť čl. 3)

c) predstaví žiakom **Encykliku *Deus caritas est*** a upriami pozornosť na to, že Benedikt XVI. vyzdvihuje tému lásky a poukazuje na biblický obraz Boha, ktorý je láskou. Túto pravdu pred-

stavuje na podklade významu lásky v minulosti a dnes. Pápež vyzýva k dialógu s tými, ktorý obviňujú Cirkev, že svojimi prikázaniami a zákazmi strpčuje a ochudobňuje život o lásku. V tejto chvíli je možné prečítať časť encykliky (*Deus caritas est, časť čl. 3*)

„Podľa Friedricha Nietzscheho dalo kresťanstvo erosu vypiť jed, a hoci eros naň nezomrel, zdegeneroval na nerest. Týmito slovami vyjadril nemecký filozof veľmi rozšírené chápanie: Nestrpčuje nám azda Cirkev svojimi prikázaniami a zákazmi práve najkrajšiu vec v živote? Nedvíha tabule so zákazmi práve tam, kde nám radosť, daná Stvoriteľom, ponúka šťastie, ktoré nám umožňuje zakúšať niečo božské?“

3. Skupinová práca

Učiteľ rozdelí žiakov do 4 skupín (viď príloha). Každá si vyberie vedúceho, ktorý zapisuje a v závere zreferuje výsledky práce. Úlohou jednotlivých skupín je oboznámiť sa s vybratými textami encykliky, predstaviť tento text v pléne, interpretovať text vzhľadom na nižšie uvedené otázky a predstaviť výsledky analýzy.

4. Diskusia

Na predstavenie výsledkov práce v skupinách učiteľ vyzve žiakov, aby diskutovali na tému:

- Čím sa odlišuje láska *agapé* od tej vízie lásky, ktorú predstavuje grécky *eros*?
- Prečo láska *agapé* chráni ľudskú dôstojnosť?
- Čo sa v súčasnej kultúre a štýle života spoločnosti stavia proti láske *agapé*?

5. Práca s textom Svätého písma

Učiteľ predstaví žiakom nasledujúci biblický text (Pies 8,6-7).

Na srdce si ma pritlač jak prsteň, s'ta pečať na svoje rameno!

*Lebo láska je mocná ako smrť a vášň lásky tvrdá ako podsvetie.
Jej páľa - to ohňa plápolý, jej plamene, to Jahveho je žiar.*

*Ani veľké vody lásku neuhasia, ani rieky ju neodplavia.
A keby človek za lásku chcel dať všetky bohatstvá svojho domu,
len by sa opovrhlo ním.*

Učiteľ vyzve žiakov, aby vysvetlili:

- Aký obraz lásky predstavuje tento text?
- Je možné takto chápanú a prežívanú lásku privlastniť i Pánu Bohu?
- Ako treba chápať vetu: „Ak človek dal za lásku celé svoje bohatstvo domu, možno ním pohrdnúť?“
- Ako sa prejavuje pohrdanie pravou láskou zo strany sveta, ktorý nám predstavujú médiá?
- Môže zničiť pohrdanie láskou tých, ktorí láske zasväcujú celý svoj život?

ZÁVER

1. Formovanie postojov

Učiteľ rozdá kartičky a požiada žiakov, aby napísali, aké znaky lásky sú podľa nich najdôležitejšie a ktoré by chceli v sebe rozvíjať. Žiaci pracujú individuálne.

2. Modlitba

Žiaci môžu z kartičiek prečítať znaky lásky a formou prosebnej modlitby poprosiť o dary pre svoj život. Učiteľ môže poprosiť spoločne za všetkých o otvorené srdce pre prijatie lásky, ku akej nás pozýva Boh.

(spracovala Klára Solňanová podľa Katecheta 5/2006, mesačník posväceny katechezie, vychovaniu relig. i novej ewangelizacji)

PRÍLOHA:

Skupina č. 1

„Gréci – iste spriaznení s inými kultúrami – videli v erose predovšetkým opojenie, potlačenie rozumu „božskou bláznivosťou“, ktorá človeka vytrháva z obmedzenosti jeho existencie a v tomto bytí, premoženom božskou mocou, mu dáva zakúšať najvyššiu blaženosť. Všetky ostatné mocnosti medzi nebom a zemou sa tak stávajú druhoradými. „Omnia vincit amor,“ láska víťazí nad všetkým, tvrdí Vergílius vo svojich Bukolikách a dodáva: „*et nos cedamus amori – ustúpme aj my láske*“. V náboženstvách sa tento postoj vyjadril v kultoch plodnosti, ku ktorým patrí „posvätná“ prostitúcia, ktorá prekvitala v mnohých chrámoch. Eros sa teda oslavoval ako božská moc, ako spoločenstvo s božským.

Proti takejto forme náboženstva, ktorá vystupuje ako veľmi silné pokušenie pre vieru v jediného Boha, sa Starý zákon postavil s najväčšou rozhodnosťou, bojujúc proti nej ako proti perverzii náboženskosti. Tým však vôbec neodmietol eros ako taký. Vyhlásil len vojnu ničivému prekrúteniu, pretože falošné zbožš'ovanie erosu, ktoré tu nastáva, ho zbavuje dôstojnosti a odľudš'uje ho. Preto chrámové prostitútky, ktoré majú ponúknuť božské opojenie, nie sú považované za ľudí, ale iba za nástroje, ktoré slúžia na vyvolanie „božskej bláznivosti“, v skutočnosti nie sú bohyňami, ale zneužívanými ľudskými bytosťami. Preto takýto opitý, neovládany eros nie je „extázou“, výstupom k božskému, ale pádom, degradáciou človeka. Z toho vidno, že eros potrebuje disciplínu a očistenie, aby nedával človeku len chvíľkovú potechu, ale istú predchuť vrcholu existencie, toho št'astia, po ktorom túžime celým svojím bytím.“ (*Deus caritas est, časť čl. 4*)

Otázky pre prácu v skupine:

- Čo chápali pod pojmom *eros* Gréci?
- Akým spôsobom bol pojem *eros* prepojený s kultom plodnosti?
- Prečo sa Starý zákon stavia proti uvedenému chápaniu lásky?

Skupina č. 2

„ (...) medzi láskou a božským existuje nejaký vzťah: láska sľubuje nekonečnosť, večnosť – skutočnosť, ktorá je väčšia a úplne odlišná od každodennosti našej existencie. No zároveň sa ukázalo, že cesta na dosiahnutie takeého cieľa nespočíva v tom, že sa človek nechá premôcť inštinktom. Potrebné je očisťovanie a dozrievanie, ktoré prechádza aj cestou odriekania. Tu však nejde o odmietanie erosu ani o jeho „otrávenie“; naopak, je to uzdravenie jeho skutočnej veľkosti.

Vyplýva to predovšetkým z usporiadania ľudského bytia, ktoré sa skladá z tela a z duše. Človek sa stáva skutočne sám sebou, keď sa duša a telo stretnú v intímnej jednote. Keď sa toto zjednotenie dosiahne, poslanie erosu možno nazvať prekonaným. Keby človek chcel byť len duch, a chcel by odmietať telo ako živočíšne dedičstvo, vtedy by duch i telo stratili svoju dôstojnosť. A keby na druhej strane popieral ducha a uznával hmotu a telo ako jedinú skutočnosť, rovnako by strácal svoju veľkosť. Epikurovec Gassendi sa obracal na Descarta so žartovným pozdravom „Ó, Duša!“ A Descartes mu nezostal dlhý repliku: „Ó, Telo!“ Avšak nie je to ani duch, ani telo, ktoré miluje - je to človek, osoba, ktorá miluje ako jediná bytosť, pozostávajúca z tela a duše. Len ak sú obe zložky zakotvené v jednote, človek sa stáva plne sám sebou. Len takýmto spôsobom môže láska – eros – dozrieť do svojej pravej veľkosti.“ (*Deus caritas est, časť čl. 5*)

Otázky pre prácu v skupine:

- Aký je vzťah medzi láskou a božským?
- Čo je nevyhnutné na to, aby človek nepodľahol iba telesnému rozmeru lásky?
- Ako vplýva usporiadanie ľudského bytia - duše a tela na chápanie a prežívanie lásky?

Skupina č. 3

„ (...) spôsob, akým je dnes zvelebované telo, čoho sme svedkami, je plný klamu. Eros, degradovaný len na sex, sa stáva tovarom, obyčajnou vecou, ktorú možno kúpiť a predáť, ba čo viac, sám človek sa stáva tovarom. Naopak svoje telo a pohlavnosť tým považuje len za materiálnu časť seba samého, ktorú možno používať a využívať na základe úžitku. Je to oblasť, ktorú človek nepokladá za priestor svojej slobody, ale za niečo, čo sa svojím spôsobom snaží urobiť príjemným i neškodným zároveň. V skutočnosti sa tak stretáme s degradáciou ľudského tela, ktoré nie je začlenené do celkového priestoru slobody našej existencie, nepovažuje sa za živé vyjadrenie úplnosti nášho bytia a je odsunuté do čiste biologickej oblasti. Ostentatívne zvelebovanie tela sa môže veľmi rýchlo zmeniť na nenávisť voči telesnosti. Kresťanská viera, naopak, človeka vždy považovala za dvojjediné bytie, v ktorom sa duch a hmota navzájom prenikajú, vďaka čomu obe nadobúdajú novú vznešenosť. Áno, eros nás chce povzniesť k Bohu, previesť nás ponad nás samých, no práve preto si vyžaduje, aby sme nastúpili cestu askézy, odriekania, očisťovania a uzdravení.“ (*Deus caritas est, časť čl. 5*)

Otázky pre prácu v skupine:

- Aký význam sa pripisuje *erosu* v súčasnom svete?
- Aký vplyv má nadmerné vyzdvihovanie tela a sexuality na život človeka a spoločensť?
- Prečo je nadmerné vyzdvihovanie ľudského tela degradáciou človeka i človečenstva?

Skupina č. 4

„ Ako treba žiť lásku, aby sa plne uskutočnili jej ľudské a božské prisľúbenia? Prvé dôležité usmernenie môžeme nájsť v Piesni piesní, jednej zo starozákonných kníh, dobre známej mystikom. Podľa dnes prevládajúceho presvedčenia sú básne, ktoré tvoria túto knihu, pôvodne ľúbostné spevy, možno pripravené na židovskú svadbu, pri ktorej mali ospevovať manželskú lásku. V takom kontexte je veľmi poučnou skutočnosť, že v deji knihy sa nachádzajú na označenie lásky dve rôzne slová. Ponajprv je to *didim* – slovo v množnom čísle, ktoré vyjadruje ešte neistú lásku v situácii nejasného hľadania. Neskôr ho vystrieda slovo *ahabá*, ktoré je v gréckom preklade Starého zákona nahradené slovom *agapé*, ktoré sa – ako sme videli – stalo charakteristickým na vyjadrenie biblického chápania lásky. V protiklade s neurčitou láskou, ktorú človek ešte len hľadá, toto slovo vyjadruje skúsenosť lásky, ktorá sa teraz skutočne stáva objavením toho druhého, prekonávajúc tak egoistický charakter, ktorý spočiatku jasne prevládal. Teraz sa láska stáva starosťou o druhého a pre druhého. Nehľadá viac seba, ponorenie sa do opojenia šťastím. Naopak, hľadá šťastie milovaného: stáva sa zriekaním, je pripravená na obeť, ba dokonca ju vyhľadáva.

Je súčasťou vývoja lásky do vyšších stupňov, do jej hlbšej očisty, že hľadá niečo definitívne, a to v dvojakom význame: v zmysle výlučnosti – „len tento jediný človek“ -, a v zmysle „navždy“. Láska zahŕňa plnosť existencie vo všetkých jej rozmeroch, aj v rozmere času. Nemôže to byť inak, veď jej prisľub smeruje k niečomu definitívnemu: láska je zameraná na večnosť. Áno, láska je extázou, ale nie extázou v zmysle okamihu opojenia, ale extázou v zmysle cesty ako neustáleho exodu z „ja“, uzatvoreného do seba samého, k jeho oslobodeniu v darovaní sa a práve tým aj v znovunájdení sa, ba až k objaveniu Boha: „Kto sa bude usilovať zachrániť si život, stratí ho, a kto ho stratí, získa ho,“ (Lk 17, 33) hovorí Ježiš v jednom zo svojich výrokov, ktorý sa v evanjeliách nachádza vo viacerých podobách (porov. Mt 10, 39; 16, 25; Mk 8, 35; Lk 9, 24; Jn 12, 25). Ježiš tak opisuje svoju osobnú cestu, ktorá ho cez kríž privádza k vzkrieseniu: je to cesta pšeničného zrna, ktoré keď padne do zeme a odumrie, prinesie veľkú úrodu. Hovoriac o jadre svojej obety a o láske, ktorá v nej nachádza naplnenie, opisuje týmito slovami aj podstatu lásky a ľudského života vo všeobecnosti. (*Deus caritas est, časť čl. 6*)

Otázky pre prácu v skupine:

- Aký je biblický obraz lásky?
- Čo je láska *agapé*?
- Čo znamená, že láska *agapé* vedie k opätovnému nájdaniu seba i Boha?